

WYOMING

Quỹ Đáp số số 0
by Đáp: TUBO-DAN- B.

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy.

民

(Làm việc gì mà không chuyên-nghề, thì có thành được không?)

cơ phi thương gì mà đến đòi thất bại thì cái lòng nhiệt thành, cái chí kiên - nhẫn, cũng không đến mất tin nhiệm của công chúng và cũng treo

Nhưng có đâu / Cái khi phù
hiếu cùng cái lòng giục tốc,
sóng tuôn lửa giầy, làm cho
ngồi không yên một chỗ, làm
không chuyên một việc, thành
ra loảng quàng lẩn quảng, lại
bị con quỷ quyền thuật cùng
con ma dã dối nó dẫn vào nơi
tuyệt lối cũng đương, rút cục
việc sau không thấy làm dạng
gì mà việc trước cũng theo
mấy theo khời.

Nghe qua đoạn nói trên, chắc
cò kẻ cho là lời nói cầu hư
chức dùm cho người mình, nhưng
kỳ giả xin nhắc một chuyện
dưới đây thì anh em sẽ rõ :

Tiếng - dần dần mới ra đời, bài xã-thuyết ở số 2, ra ngày 13 Aout 1927 đã là « Hiềm tượng của quốc dân ta ngày nay ra thế nào » có chỉ rõ đại lược cái hiềm tượng sẽ xảy ra mà trung cáo cùng anh em xin cần thận suy nghĩ trước khi làm việc. Số báo ấy ra được vài tuần, kỳ giả tiếp được vô số những bài lai cáo, công kích rất là kịch liệt. Đương lúc bấy giờ, kỳ giả rất mong rằng cái hiềm tượng sẽ không xảy ra, thì đầu kỳ giả mang cái tiếng thất ngôn (?) nói không nhầm) mà cái mặt của đồng báo ta không phải là i. Nào dè đầu trong khoảng vài năm, mà những điều nói trong bài đó, thành ra sự thực ! Xem cái nguyên nhân, chính vì a làm việc gì cũng không tự nhậ cái địa vị và trách nhiệm củ mình, mà thành ra thế.

Anh em thử nghĩ, đã gọi là
đăng mà người vào cũng và
được thì đăng ấy sẽ ra thế nào.
Lấy thân một người mà dân
nào cũng có tên, việc gì cũ
nhưng lời, thì việc mình làm
đó sẽ ra thế nào? Cái kinh lý
lửa nơi bóng sáng mặt trời, c
tụ quang lại mà sau mới phá
nhiệt, giọt nước nhỏ trên mặt
đá, lâu ngày mà đá cũng mòn
lâm chằm một việc mà chuyển
lâm cho đến nơi, thì mới
mong có thành hiệu. Nay mới
giáo nước mà tưới cả đồng, thì
có thấm vào đâu, hòn đá thì
luôn mà trách sao rồi không
mọc được, trong sự thất bại do
hoàn cảnh có đôi ba phần mà
chính lỗi mình cũng bảy tám
phần vậy. Việc trước là thầy việc
sau (前事者後事之師) lẽ ra
đã hậu sự chi sự) người đó
nên nhớ lấy câu ấy.

Trách - Bảo

Đặc ác làm chi hỏi B.Ổ nào ?
 Nở sa giờ lớn lại mua rêu !
 Lầu tranh mấy vạn tan lành đồ,
 Nhà gạch quanh đường lùm lùm
 riêu.
 Tỉnh THÁI, tỉnh NAM, cơ cực lắm,
 Miền Trung, miền Bắc, nạn tai đều.
 Lỗi cần thơ hóa ai cầm mực,
 Có biết con chưa phải là mèo ?

Hai tháng bốn ngàn lự
Thấy đời trong ruột non như sợi,
Hai tháng vừa qua lại bốn hồi.
Con trẻ leo cây cầu động cả,
Ông già vác đò trên gang lồi.
Nhà tiều vác nải cơm không có,
Đẻ lỗ đờng lừa bi vui.
Bốn bề năm châu cùng quá đất,
Sao riêng Nam-việt thế quả trôi ?
Đ. V.

Tỉnh nước
 Tỉnh nước xưa nay có lạ nào,
 Thuận gió thì chèo ngược thì sao.
 Âm thầm phía bắc ody quanh núi,
 Cuồn cuộn miền đông phá đá ào ào.
 Bèo bọt thuận giẫm dễ với bờ,
 Cá tôm ra sức nhảy qua ao.
 Gầm khi được nước buồn cười quá,
 Đàn ốc cũng đua bơi nước cao.

Đ. V.

THƯƠNG THỰC
CÔNG - TY THƯƠNG - MẠI
(Tổ chức)

III) Cù-phần lương-hiệp công-ly.
Cù-phần lương-hiệp công-ly cũng
như lương-hiệp công-ly vừa nói
trên, nghĩa là cũng có hai hạng
người : một hạng gọi commandites
và một hạng gọi commanditaires.
Song hạng người commanditaires
này có thể bán hay nhượng cù-phần
của mình cho người khác cũng như
những người cù-đồng thường trong
các vô-danh công-ty. Nếu chết, thì
đề cù-phần lại cho con, "chờ họ
không phải giải tán.

Hội cũng có điểm danh (raison sociale). Trong điểm danh, phải có tên những người hay một người commandité, như « Huân táu Kháng công ty ». Trong công ty này cụ H. T. K là commandité, còn những người để chung vào là commanditaires cả.

Điểm danh khác với chiến bài (enseigne). Điểm danh thì phải lấy tên người commandité; còn chiến bài thì muốn đặt gì cũng được, như Liên-thành, Quảng-an-Long v. v.

Trong lương-hiệp công ty và trong cả phần lương hiệp công ty, những người commanditaires, trách nhiệm nặng nề hơn những người commanditaires, nên được quyền làm những việc có lợi cho họ, những việc không trái với mục đích của hội đã định. Còn các người commanditaires, vì trách nhiệm có chừng, nên không được can thiệp vào công việc hội, chỉ có quyền cử một ban đại đồng kiến sát để thay mặt trong nome việc làm của quản lý, xem xét số sách và tài chính của hội ; mỗi năm đến kỳ đại hội đồng, quản lý phải làm tờ trình cho các đồng rõ tình hình của hội. Trong ban hội đồng kiến sát, ít ra phải có ba người, đều là người có chữ trong hội cả.

(V) Vô-danh công-tý. — Trong hội này, những cổ đông không cần phải nêu biệt hiệu ; người ngoài

(les tiens, nghĩa là hạng người không có chun trong hội mà muốn giao thiệp với hội) cũng không cần phải biết ai là người cộng đồng trong hội.

Công ty có chiến bại chứ không có điểm danh; vì thế nên gọi là vô danh công ty.

Trong công-ty này chỉ có một hạng người cổ đông. Quyền lợi và trách-nhiệm tùy theo số tiền đã chung vào hội. Những trái chủ của hội chỉ có tư-bản của công ty bảo đảm chứ không có quyền địa sản như các chủ người tư-dòng.

Cổ-phần có thể mua đi bán lại được, người này có thể nhượng lại cho người khác được, cha chết thì để lại cho con, "bồng chết thì để lại cho vợ, không có đều gì khó khăn cả.

Vô-danh công ty thích hợp cho những công việc to lớn, cần dùng nhiều vốn, và phải lâu dài.

V) Hữu hạn công ty. — Thứ công ty này rất thông thường bên Anh, bên Mỹ như là bên Đức, song ở Pháp thì mới xuất hiện sau khi Âu chiến, và mới có nghị định cho thành lập bên Đông dương được —

Hữu hạn công ty cũng giống như vô danh công ty nghĩa là trong hội đồng có một hạng người cổ đông quyền lợi nhiều ít, trách nhiệm nặng nhẹ tùy theo số tiền đã chung vào.

Các nhà chủ của hội đồng chỉ có tư bản công ty (capital social) làm chủ. Các công ty khác với tư bản công ty là những cổ-phần không được mua bán một cách dễ dàng; người này muốn nhượng lại cho người khác (người chưa có hội), thì phải mất người trong hội bằng lòng. Hội muốn đặt điểm bán cũng được hay là dễ chết bái không cũng được, nhưng trong các giấy tờ của hội thì nào cũng phải dễ được điểm bán hay là chết bái mất chủ. Vì thế những công ty tư bản là...

VI: Hiệp-lư công-tý. — Hiệp-lư công ty khác hẳn với các công ty kia. Trong hội này công chúng không biết là một công ty, họ không cần có điều lệ trước bạ tại tòa, không có hội sở như định không có điểm danh, không có chiếu bài, không có lãnh chất của một hội nào cả. Năm ba người thấy một việc gì có lợi, song mình không có vốn đủ làm, phải rủ nhau chung lại mỗi người một số tiền nhiều ít tùy theo việc định làm, rồi cử một người ra làm việc để chịu trách nhiệm với công chúng, như là một việc tư; còn những người chỉ biết một mình hưởng đó thôi. Làm xong việc rồi thì giải tán, cũng như chia lời, hay chịu lỗ.

Đối với người ngoài hội, thì chỉ có người thay mặt ra làm việc chịu trách nhiệm, song mấy người chủ nhau lại đó phải có tờ giao kèo rằng nếu hội bị lỗ thì phải chịu thua mà chịu, chứ không phải do một mình người thay mặt chịu.

P. I.
(Cón nlla)

TIN BUỒN

Vừa được diễn ông Nguyễn
xương-Thái, là người thu-hy bả
công-ty, cho hay rằng: Ông C
Thân-sinh ông thọ 73 tuổi mới l
thế ngày 11 Octobre. Vậy xin có l
chỉa huân cùng ông Thái và q
quyển.

NHÂN-ĐAM

XEM LÊ ! XEM LÊ !

Đường thì có bài « con gái nhà
nghèo » trong ấy có câu: Không bán
niên niên về chốn tảo hôn, vì thà
bán tác giá y thường (交銀年平
賣外嫁, 爲他人作嫁衣裳), nghĩa
là năm nào năm nào cũng cầm kim
chỉ để mà giúp ai xiêm cho
người khác về nhà chồng. May giúp
cho người ta mặc lễ cưới mà
mình thì không ai bồi đến, không
cái áo, cái quần, cái khăn, cái
đai áo cưới đó thì xem ra thế nào,
cái số phận một người bán nữ nghĩ
có tử không ! !

Người Annam ta năm nào
cũng kéo đi xem lễ,

may đến lễ « Song - thập » (mùng 10 tháng 10) của Tàu, cũng nhao nhào đi xem, có khác gì người con gái nghèo kia đâu.

Nói vậy thì có người sẽ cãi :
Người mình cũng có lễ chớ !
Hưng quốc khánh niệm, mừng 2
tháng năm đó thì sao ?

Vàng, nhưng đó là lễ dâng cúng
đời bà với xa xỉ của con cháu.
chị em ta thì có ai bồi đắp mà c
lễ công đáng! Có lẽ ta cứ đi xem
dâm cười người ta mãi cho đến khi
sao? Thế mà nhiều chị may thu
kiếm gạo được găm đủ heo (1) củ
mấy dâm cười con nhà giàu kia m
cũng lên mặt với chị em ta, mới l
là chó!

Hay chuyện

THẾ GIỚI THỜI ĐAM

QUÂN THỂ THỂ GIỚI

II. — Thời-kỳ ổn-định
(Période de stabilisation)

Các cánh tài phiệt hợp tác cùng nhau. — Khi một chế — độ xã-hội, một thời kỳ lịch-sử phát triển đến một trình — độ nhất — định thì các lĩnh vực — bất thích thời — mới lộ ra, mà hai mặt đối xung đó lớn phát-hiện: một là kẻ thống — trị — xung — đột với kẻ phục-thuộc; hai là những phần tử trong hạng thống trị xung — đột cùng nhau. Tuy vậy không khi không phải khi nào cũng một mực liệt cả, có khi bằng bộ óc tức, dùng to bảo tồn, mà cũng có khi ngoại-quan hơn bình thường. Cái thời — kỳ ổn-định ta nói đây chính là một buổi mây tan gió lặng kỳ vậy. Thời kỳ ấy sẽ đi xa, hiện trước là vi hại lực lượng tương đối trên xã-hội tiến đến bậc quân binh, không bền nào mạnh sức không bền nào yếu thế, mà hình thức cùng nhau ký-định một cái mục-tước dinh chiến. Lại là vi những phe cánh và phát triển trị bởi xã-hội cùng nhau trong nhất thời.

Phải thống trị ngày nay là những ai? Từ đầu thế kỷ hai mươi, các nền quyền lực trong thế giới dần dần bị các nhà tài phiệt nắm giữ. Ở mỗi nước, ta thấy một vài cái ngân hàng qui mô rất khổng lồ (Deutsche Bank ở Đức, Pháp quốc Ngân-hàng, Luân-đôn, Ngân-hàng, Mỹ - quốc liên - bang, ngân-hàng, v. v. . .) kiểm-sát kinh-dung cả Thế-giới, và chính những nhà công - nghiệp tư-bản cũng bị dưới quyền họ chi phối. Ngoài quan, họ chỉ tung-hoành trên các khổ-khinh-tế, nhưng kỳ thực thì

**Làm một nghề
mà tinh hơn biết
lờ dờ ba mươi
sáu nghề.**

(Danh ngôn (dù))

kinh-tế và chính-trị là « hai cá
vòng của một chuỗi xoay-xích »
không khi nào rời nhau được.
Chính sách của chính-phủ Hoa-
đổi với các nước Trung-Nam-Mỹ
là do quyền-lực của nhà triệu phư
Mỹ quyết - định (tài phệ Mỹ đ
tư ở Nam-Mỹ rất nhiều); Pháp, An
số dĩ hình thức chính phủ Lỗ-m
nỉ bổ chính sách bình dân dĩ là
của nhà tài phệ - muốn - thế; và
như ở các cuộc quốc-tế hội-ng
lớn như hội-ngại Bối-thường...

phải tái-phiệt, thường gọi là mâu thuẫn giữa giặc-dịch tham-dự, mà kết quả các cuộc hội-ngập kỷ hoàn toàn phụ-thuộc với ý chí họ c. Nói tóm lại, quyền-lợi trong thế-giới và cuộc hòa-bình thế-giới dễ ở trong tay các nhà tái-phiệt bước cầm đầu; nếu ở trời không đoái đến bọn dạn ngoan ở mà bị bất-bình cùng nhau, thì tức khả năng nổ dạn bay, xương phơi mà chết.

Ấy, chính các nhà tài phiệt vơ
năng ấy, nay họ đã hợp tác với
nhau. Cái hình thức cuộc hợp tác
là nhà Quốc - tế Thanh - Thôn
Ngân - hàng nay mai sẽ tổ chức.
Như ta đã thường nói, những cuộc
hợp tác như thế không phải là xuât
chấn thành; vậy quyền lợi của nhà
tài phiệt ra thế nào, tình thế bị
xúc họ thế nào mà họ phải cựa
cựa chống lại tranh chấp ?

Trước hết, ta phải biết rằng từ năm 1913, các nước Anh, Pháp, Đức chiếm giữ quyền ưu-việt trên các biển giới, nhưng sau cuộc Âu-chiến lần thứ nhất đến đầu thì cái trung-lâm-diễn của thế-giới lại dời sang Mỹ. Các nước trong mấy năm trời, kết quả đối với nhau thì phản người thì kẻ liệt, nhưng ai ai cũng nhất tề lực kiệt tất cùng, một phần lớn nhờ mệnh của cái đã bị con ma chiến tranh nó nuốt sạch. Nước Mỹ đứng riêng làm cả hàng quân mặc sự mà lợi-dụng tình thế ấy : quan cấp chiến cụ binh bị, nào tiêu thụ chế-lạo-phẩm và thực phẩm, rồi cục các vụ « tư - bản già » Âu-châu kia đều mang lấy trên lưng mình món nợ khá-lớn. Nhân đó, trên thế-giới, ta mục - kích được một « tình-trạng rất lãn kỷ : những nước thực-dân và bán thực-dân « chiến lược » phải chịu « dưới quyền « kinh-tế ưu-việt » đã dành, mà « nước tư-bản tiền tiến Âu-châu cũng biến thành những « thế-lực phụ-vi » của Mỹ. Quyền-lực tài chính Mỹ khởi phát là từ đó, cho đến nay ngày càng vững bền rộng rãi thêm.

Ngay sau Đại-chiến, thì - trước trận ngập tư bản rút ở Âu - châu - phản-lược gấp lấy nhu-cầu « công-nghiệp và nông - nghiệp » ở kinh-tế Âu-châu thì rất rắc rối, không hoảng, nào giả đồng mà dùng phá-lũng sự xuống vó-các. Các nhà tài-phiệt Mỹ muốn chiếm đoạt kinh-tế Âu-châu lại, được Mỹ là nước trái-quyền tất nhiên chiếm được nhiều thắng lợi đồng-thời Mỹ lại có thể dần - từ Âu-châu nữa. Muốn đạt mục-đích ấy, Mỹ bèn phái Đại-quy-ta sang Âu, bề ngoài thì nói cùng các chính phủ Âu điểu thiện, song có sự thật thì Đại-quy-ta chỉ phải chịu « tuyên bố cái kế hoạch bồi-thành của tài-phiệt Mỹ hoạch-định là « liệt-quốc đoán-hận ngay.

Kế - hoạch Đại-quy-ta cái-lưu tình-thế ít nhiều, nhưng không đủ hoàn-hảo ; các nước Âu-châu v

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ HUẾ

CÙNG CÁC BẠN ĐỌC GIẢ VÀ CÁC BẠN MUA NĂM
Công việc P. N. T. S. từ trước
Mãn chủ trương.

Nay vì có bị bắt giam tại Thủ-
Phủ nên P. N. T. S. phải tạm đình
bản ít lâu. Vậy xin các bạn đọc-giả
cùng các bạn mua năm chịu hiểu
chờ khi nào có ý ra sẽ xin tiếp
tục xuất bản.

PHU-NÚ-TUNG-SAN

Lễ dân quốc khánh niệm của Tàu
Ngày 10 Octobre người Tàu làm
lễ kỷ niệm dân quốc Trung-hoa
tục gọi là Song thập, để ghi nhớ
quân cách-mệnh khởi nghĩa ở Vũ-
xương. Ở Huế các phố khách-trở
đều đóng cửa nghỉ buôn bán, treo
đèn, kết hoa, lối cũng có múa
« thiên cầu ». Tuy vậy năm nay vì
trời mưa lụt nên lễ không được
long trọng bằng mọi năm.

Người mình năm nào cũng như
năm này, đi xem chất đường.

còn tranh-chấp nhau mà nhiều khi
làm cho Mỹ phải « mệt mỏi ». Vì
vậy các nhà tài phiệt ở đảo Man-
hattan (Trung-tâm-thành New-york)
mà như là hai vị triệu phú Mor-
gan và Jay Gould vẫn muốn sắp
đặt sao cho các kế mánh mủn mình
cơng nhau hợp tác để thỏa mãn
nguyện vọng của mình. Họ liên
phối kế thừa lãnh đạo là O. Young đến
giáo kế hoạch mới cho các chính-
phủ liên-quốc (kế hoạch Young), và
tổ chức nên nhà Quốc-Tế Thanh-
Giới Ngân-Hàng rất tinh-xảo
bây giờ đây. Như vậy Mỹ chỉ dựa
vào vốn dĩ thường mà mưu lợi
chính mình đó thôi. Liệt quốc Âu
châu đối với mệnh lệnh của ông
H. L. H. bao giờ lại dám không
tuân phục mà cuộc tài phiệt hợp
tác thành lập cũng bởi đó mà ra vậy.
(Còn nữa)
H. L.

NGHỆ-AN

(QUYNH LƯU)

Mượn thể làm uy

Ngày 4 tháng Octobre ở làng
Thạch cầu, huyện Quỳnh lưu có xảy
ra một tấn kịch bi thảm, tưởng
nên thuật lại đây cho các nhà trách
nhiệm nghe biết :

Có 10 người, cả trai cả gái, đi bán
củi về. Đi khỏi sở đoàn Cầu giải
đều đi làm thuê thì mấy người
bị chủ ruộng bắt đi làm thuê
công việc nặng nề như gánh củi
đầy xe và như là đương lúc trưa
nắng thì người ta thường hay hát
bò, ấy cũng là một cách làm cho
vui để đỡ nhọc. - Tên Hồ Xuân
Thu người ở làng Ấy (Thạch cầu)
làm lính phụ sở đoàn Cầu-giải,
nghe tiếng hát bên xóm gạo chạy
theo đánh. Đánh người này rồi
thì đánh người khác, ai cũng rách
áo, rách quần, bị thương ; có
hai người bị trọng thương. Hai
người này (một người không biết
tên, còn một người tên là Uẩn ở
một làng với tên Thọ) bị lột quần
màu ra như xối. Bà mẹ tên Cửu thấy
con mình bị đánh tàn nhẫn như vậy,
chạy ra đứng bên đường khóc.
Tên Cửu chạy vào trình ông Đoàn,
sông gặp lúc ông ngủ, người vợ
ông đuổi ra. Thế là phải chịu ! !
Chỉ những kẻ thừa hành mượn
thể làm uy như vậy có phải là một
điều không can-thiệp đến mình đâu,
sao mà nhà trách nhiệm không xét
đến ?

Một người biết chuyện lại cáo

HÀ-TĨNH

(THACH-HÀ)

Không gian mà bị phạt thì
có oan không ?

Ngày 25 tháng 8 Annam, kỳ 2
đi qua phủ Thạch - Hà, thấy nhiều
người đương ngồi than van về sự
khó, hỏi thì có người thuật chuyện
rằng : « Ngày 18 tháng chạp Annam
năm ngoái, Cửu Bình người làng
Đông-thượng huyện Can - lộc, làm
đơn đưa lên tòa Sở kêu rằng :
Đông - Kinh làng chúng tôi (làng
Thượng nguyên xã Ch - kình) trộm
gạch của y và làm lộn xộn, và thông
trộm nước, lại dùng đồ đạc ở trong nhà
rủi dẫn lính phải, phải phải, và
phải huyện Can - lộc, và khám xét

trong nhà tên Kinh không được vật
gì hết. Đến ngày 20 tháng ấy, lại dẫn
phủ phải, thông lại Ng-khắc-Quang,
lệ mục Đường-Nhuận, và 8, 9 tên gia
nhân của y đi khắp làng chúng tôi,
lặn lội ao hồ, kiếm khắp trong nhà
ngoài đồng, chỉ được 5, 6 viên gạch
sông không phải gạch của y, vì y đoán
khỏi ở lờ rờ gạch y có dấu chữ
M. Lúc ấy vẫn có thị thành biên An
về trình phủ. Ngày 22, quan đời Đặng
Kinh vào phủ, hỏi mua gạch và thông
khai mua của Trần-Hi, người
làng Cầm-lương huyện Can-lộc. Rồi
quan báo một tên sĩ lấy giấy mực
chỉ còn chữ « hi » (chữ phồn
đần ngu đến thế ! !) Đặng Kinh biết
bị lừa, bèn nhào đầu xuống sông
loạn tự tử, người ta vớt lên.
Quan phải bắt Lý - trưởng nhận
Kinh về nhà 2, 3 ngày mới tin,
từ đó về sau quan không đời Kinh
nữa, quan lại đòi báo lão làng tôi
là Nguyễn-Ngũ, Trần-Mưu, Đặng-
Vàng, phó lý Trần-Quân, Đặng-Hi
Nguyễn - Thịnh, Đặng - Thủy, vào
giám ở phủ hơn 15 ngày, quan hiểu
rằng : « Các ông này thông đồng
với tên Đặng - Kinh ăn trộm gạch
của cửu Bình, cho nên khám xét
không ra, vậy chúng bay phải bắt tôi
là gia 12000 viên gạch, thời cho về ».
Sông làng chúng tôi không biết lấy
đâu mà bắt, quan phủ bắt làng
chúng tôi khai đi cùng lại 2, 3 lần,
cũng không ai nhận chỉ cả, rồi
quan mới tha cho về, sau lại bắt
Trần-Hi vào phủ giam 4, 5 tháng.
Trần - Hi cũng khai là gạch của
chủ y nếu để lại mà y bán chu
Kinh chứ không phải ăn trộm
của y. Việc đã 8, 9 tháng rồi, hôm
nay quan đời chúng tôi (là Đặng-
Kinh, Nguyễn-Ngũ, Trần-Mưu, Đặng-
Vàng, Trần-Quân, Đặng-Hi, Nguyễn-
Thịnh, Đặng-Thủy) báo rằng : « Tao
đã làm ăn Đặng Kinh trước bác
đáp, không cho nạp thuế và mấy
người, kẻ thì trộm gạch, kẻ thì
trộm nước, không người nào
khỏi cả, còn phải bắt cho Cửu-
Bình 3000 nữa ». Chúng tôi vẫn có

kêu chúng thối đầu nên ngồi đây
than thở ».
Kỳ giả nghe câu chuyện như
thế, nghĩ mà đau lòng cho bọn
dân bị oan khổ kia, nên thuật rõ
như trên, để cho quan trên biết
cải oan của dân.

Lai cáo

(ĐỨC-THO)

Tiểu thắng sao lại đắp công ?
Tổng Văn làm năm nay, đường
từ lịch đắp từ làng Thái yên lên
tới chợ Giầy. Bữa tháng sáu An
nam thấy chánh phó tổng đi tiền
đường, thời tiền đường thắng, rồi
đến nay mới sức đắp lại thấy
đắp đường công. Hỏi ra thời mới
biết là các thầy chờ các nhà điền
chủ, kẻ ít người nhiều cho xong ;
nay đắp, lại chờ đắp cho không,
nhiều chỗ xấp mả mà làm đường,
chẳng chịu đắp ở ruộng, những
ruộng đã tiền mà đắp đắp đó, có
phải vô cớ dân ! ! Nghĩ có chán
không ?

Dân sở lại lai cáo

TOURANE

Mở phòng khám bệnh riêng
Ông Trần - đình - Nam kể từ 15
octobre 1929 nghỉ làm việc nhà
khám bệnh riêng.

QUẢNG-BÌNH

(QUẢNG-NINH)

Chưa bệnh mà chôn sống !

Ở làng Văn - la thuộc phủ
Quảng ninh, có một người dân
bà già kia, có một người cháu
trai đã có vợ, cách một tháng
đầy bị bệnh đau nặng, chạy
thầy thuốc đã lãnh rồi, nay đi
bởi thế nào mà thầy bói lại
nói : « Cháu may mắn bệnh lành, nhưng
tuy lành như vậy, nhưng cũng là
lành do đó thôi, chứ con « tỉnh »
đương còn đeo queo bên chân mu,
còn có ngày bệnh lại phát, phải
rước thầy pháp mà cúng trừ tà ».
Vậy cho nên ngày 24 tháng 8 Annam
mụ ta mới rước thầy cúng, thầy
pháp lại bày ra cách chôn sống,
cúng liêm bố người lại, rồi đào
huyệt bỏ xuống chôn.

Thương thay cho người mình,
đau không biết lo tìm thuốc mà
nặng, chỉ lo đi bói đi cúng. Bối thì
ra ma, không ma thì thầy bói cũng
thầy pháp làm sao mà sống được ?
Sao không chịu nghĩ một chút mà
cứ để cho người ta phỉnh gạt như
thế ? Có chứng ma quái đâu không
thấy, chứ hai con linh « thầy
bói và thầy pháp » nó giết có ngày !
T. H.

QUẢNG-NAM

(FAIFOO)

Lại chuyện Tiễn long

Câu chuyện Tiễn-Long-Thương-Đoàn
bản đầu bên đầu vẫn có nhiều bất bân
đến, song càng ngày thấy bạn chơi họ
Tiễn-Long càng nhiều mà những kẻ bị
lưu gạt gạt chỉ thấy ai đó mất đầu, nên
lưu nay không buồn nói đến nữa. Vì vậy

nên thường được lai cáo về câu chuyện
này mà cũng miễn đáng. Nay được hai
bà cáo riêng của ông Nguyễn-Bang, có hơi
mới mẻ xin đăng sao này : L. T. S.

Tôi tên là Nguyễn Bang ở làng
Mỹ xuyên tây, huyện Duy xuyên, có
góp một suất cho anh dân tích tên
Huỳnh-Cải ở đồng làng. Góp từ tháng
2 Annam năm ngoái đến tháng 8
(kể cả tháng nhuận) được 14000 ; có
vay 28000, sau mỗi tháng góp 0384
tiền lời và 23,00 cộng là 23,84 ;
tháng nào cũng góp vậy. Đến 20
tháng 7 Annam năm nay đến phần
vay trở lại (vì tích này có một
người chết và một người ra họ),
theo như lời ông chủ sửa lại
chương trình góp một vay một thì
tôi có thể vay được 26000. Thế mà
tôi có việc cần tiền đến nói vay
thì anh đầu tích nói trừ trừ. Thế
thì tôi không thể tin được nữa, tôi
xin đình học, kể từ ngày 20 tháng
8 Annam. Vậy có đôi lời cáo các
bạn chơi họ cái lương đảng rồi.

Nguyễn Bang lai cáo

PHÚ-YÊN

(TUY - HÒA)

Hành khách nên đề ý

Hôm 25 Septembre 1929 kỳ giả
ở Sông-cầu vào Tuy-hòa đi chiếc
xe camion số 1830 của ông Ng-d-
kết ở huyện Phú-mỹ tỉnh Bình-dinh.
Chiếc xe này hôm đó chở công
chợ hơn 3000 kgr ; trên trần thì chở
hơn 20 con heo, lại thêm dừa, mít
v. v. , hai bên xe thì đeo heo gà và
người, ở trong thì hành khách chôn
chôn không chỗ cựa quậy. Vì
nặng quá mà xe cũng không được
tốt nên cứ đi độ chừng 5 km thì xe
hông, (khi thì hư cái này, khi thì
hư cái khác) phải ngừng lại chờ.
Lần nào chữa cũng lâu, mất đôi
ba giờ đồng hồ. Kỳ giả phải mất
hết nửa ngày và một đêm mới đến
Tuy-hòa còn hành khách ở Phú-Mỹ
thì mất ba ngày. Đọc đường hành
khách cũng thấy vất vả nên đôi (gà
chết đôi nhiều). Có người phân nan
vết chửi xe và chauffeur, xin chữa
lại cho từ từ đi. Bọn này trả
lời rằng : « Không nên, nếu ai có
cho mượn thì mới chữa được ; các
người có muốn mau tới Dalat mà
buôn bán và gà heo khỉ c. ết. ối !

lẽ thì cho chúng tôi mượn đi. . . »
Đi sớm xe chở hàng và khách mà
lầm bường như thế, cầm hàng và
khách giữa đường, làm ngăn trở
sự buôn bán của người ta như thế,
mà chủ xe và chauffeur xem như
chuyện chơi, nói đùa. Nghĩ có lạ
không ?

Hành khách nên đề ý vậy ! !

T. n. c. c.

BẮC-KY

HANOI

Hội chợ Hà-nội

Kỳ Hội chợ năm nay sẽ mở lại
Hà-nội trong khoảng tháng tuần
tháng Decembre. Năm nay xứ Nam
đương Quân-đạo cũng đem đồ đến
đầu.

Hiện nay đã làm riêng một gian
nhà để dành cho người các xứ. Có
cố Sellager và một vị qui quan
do phủ Toàn-quyền Nam - đương
Quân-đạo phải sang.

Năm ngoái đã có xứ kỳ được
thiên hạ hoan nghênh lắm, thì chắc
năm nay ta sẽ lại được xem nhiều
thứ đẹp hơn vậy.

(B. P. 9 Octobre)

NAM-KY

SAIGON

Một vị tân trạng sư Annam
Bản báo mới được tin rằng ông
Dương văn Giáo cựu tổng lý Đuốc
Nhà Nam vừa mới nhận chức phó
trạng sư giúp ông Espinet. Ông sinh
trưởng tại Mécay. Du học Pháp 12
năm, chuyên hai khoa văn chương
và luật. Ông đỗ bằng luật khoa tiến
sĩ, có làm trạng sư tòa Thượng thẩm
Paris năm 1928.

GIA-ĐÌNH

Lại còn xét nhà và bắt người

Bữa 25 Septembre 1929 có lính
và ông có bắt như lên tại
làng Trung-hưng tỉnh Bình-thành
Hải, Gia-đình dân xe hơi ngang nhà
tên Trần-từ-Trương tên Trương lên
xe hơi đến tới nhà này rồi sang nhà
nọ, lúc về và bắt được 12 người,
không có vật chỉ quan hệ chỉ lấy có
số đi đám ma và đám cưới.

Dầu này là thuốc
đi đàng, Phòng
khi gió táp mưa
chan bắt thời.

HAO HIỂN NỮ HIỆP

(PHỐC - NHỊ - MA - TU
TRINH - THAM - AN)

Diện - giá : 12-TÚC-TÚ

CHƯƠNG THƠ MƯỜI

Cách qui quyết của nàng nữ-
hiệp cho một
(Tiếp theo)

Ta bên vào trong xem mắng cây
hoa, vừa gặp lúc trong Tháo-đình
không có người lạ. Bọn ta nói thầm
với nhau rằng : Bức này đi xem An-cẩn
đi lại chưa, rồi bác cả đang xỏ rô
bên lẳng lặng, không cần đi đâu xa.
Ta gặc đầu, chạy ra phía ngoài, thì
thấy THANG-ÂN cùng An-Cẩn đang
nặng một chai trà Tàu, ngồi nơi
vách thì trông giống dân và bóng
Trung-hoa mà xem ngắm. Thấy
bè tính hiền này, đối với giống
bóng và dân, sinh ở tại nơi
đó, vẫn đã hiểu rõ ; nhưng vì cái
hiệp kín ở Cẩn nói đã báo trước,

nên ở xa trông thấy ta, thì để tay
đáp trên má một cái, rồi cúi đầu
vào vai nàng THANG - AN, không
biết nói thầm cần gì rồi trở mình
xoay lại, chạy tới nơi đình Hương
Thảo đứng dưới bóng cây ngoài
bên cửa sổ, ngắm nghĩa các thứ
hoa thơm, không ngó lại ta nữa.
Ta liếc mắt trông qua, có ý mừng
thầm cho bạn ta : vì trong đình
Hương thảo đó trừ hai người ấy,
không có người nào khác nữa, thì
lúc nàng Nữ-Hiệp lại đó, đã đi
tiếp hiếp, mà nói chuyện cũng không
đều gì ngoài ngoài. Không thế, bọn
ta hôm nay hẳn đã liên phết, mà
không kìa Tháo-ân thương mến, mà không
có cái phiên hiếp, đối biệt gì khác ;
đầu cho nàng Nữ-Hiệp có thấy rằng
xe hơi ngoài cửa, mà khi vào trong
xếp theo lách lách đến đó, đầu đến
lối đi, thì bọn ta có nhận biết nàng,
mà nàng vì ngại mặt người ta
hoặc là không không thừa nhận, lại
thành ra câu chuyện không có hồi
quá ; may mắn hôm nay chúng ta

không có người lạ, thì cái khôn
nạn đã tránh khỏi được.

Ta đang nghĩ nghĩ như thế, thoát
nghe là ra một tiếng thảng bẻ
của phía sau lưng ta, rồi đầu bị
lệ một cái khê rầm lên, ta xoay
đầu lại, biết rằng nàng Nữ-Hiệp đã
đến ; việc đầu tiên là kẻ lộ bộ
đó, ta cũng không rảnh nghĩ tới
thẳng bẻ đó ; lại đợi chạy sang bên
đường lớn xem thì thấy trên đường
lớn có một người con gái, hình
dạng như người con gái THANG-
ÂN đã nói hôm trước, phớt phớt đi
lại. Ta không đoán ngó cho lộn
nhảy, xoay đầu trông vào trong đình
hiếp, bọn ta lấy một tấm giấy (car-
te) nơi đó ngoài bộ vào tới đó, đó
mình đang giấy : HAI-ĐỨC NỮ-
cũng cầm một cái danh thiếp nơi
tay, trong con mắt bệnh của nàng,
xem có ở rui rệ thế, song cũng
theo bọn ta đang giấy lên, không
trí nghĩ gì. Người nữ-hiệp vào đến
cửa thì bọn ta được tới đứng ngay
trước mặt cái mả báo tay chào hỏi
và nói : Quý nữ lang thấy tôi có

bach trên từ báo, y hèn mà tôi,
không quân khê nhọc, lòng tôi rất
lấy làm ầy này, nay đã khê đầu
xen vào, thật là một cái vinh hạnh,
tôi xin trước giới thiệu tiên-nữ tới
cùng quý nữ lang, sau đang hẳn
chuyện và nghe lời vàng ngọc nữ
lang chỉ giáo.

Nói rồi lại lại một bước, dắt tay
HAI-ĐỨC bước tới, HAI-ĐỨC tay
cầm danh thiếp đưa cho nàng nữ
hiếp, và dựa trước cái ghế, chực
hỏi nàng ấy xem xong, đứng bất
tay có nói hàn huyên đôi câu. Lẽ
đầu nàng nữ hiệp tình quái ấy, xem
qua danh thiếp rồi trông qua nhâm
lại hai người ấy một hồi ; đứng chờ
toang mà nói lớn rằng :

Tin tức trong báo Thái ngộ đi nói
quá không sai, nhưng hai vị cũng
hoài công đó vậy : Phạm trong
trường giao lộ thành Luân đôn này,
những người nhân vật hậu danh,
trong giao lộ này có kể họ người
bạc ; nhưng đầu cho những người
không thân thiện lắm như ai, cũng không

lẽ gì đến nỗi giúp một không nhìn
ra, mà để cho người ta đủ mào,
thì cái thủ đoạn họ kia. Tâm
tâm của qui trình thâm, tình toán
vẫn cũng mưu nhiệm khôn khéo,
song ở địa phương này, còn thêm
một chút châu mồi, không phải sai
đi một nước cờ, thành ra cả bản
đầu hỏng cả sao ? Hôm nay thấy lời
Cẩn bạch trên từ báo, chắc rằng họ
cây tay PHỐC-NHỊ-MA-TU cũng tới
so sánh thủ đoạn thì mới có thủ
vị hay, nay hai vị lại thay vào...
thời thì cũng rồi, xin để họ hội khác

Nói xong hết câu, cầm cái danh
thiếp LÊ-CÁCH, xoay mình lại bước
ra đi ngay.

Lúc bấy giờ ta đứng dựa bên
cửa sổ, trong lần kịch đó kể hồi
người nói, cử động thì nào, ta đến
trông thấy rõ ràng cả. Khi thấy
nàng nữ hiệp đó, nói hơi quỵt lại
mà ra đi, ta định rút súng lục ra
mà đuổi theo ; đó đầu bọn ta làm
lính tự nhiên, miệng cười rí rí
ngồi ta đứng lại mà nói :

Phạm những người con gái có

lãnh có chấp và tự tự mình là
khôn ngoan, không có thể lấy sự
mạnh mẽ làm cho có chiến phục, câu
ấy bác quân đi sao ? Bữa nay không
khác gì nữ hiệp một từ chiến
cung ở đây rồi. Nó chế ta sai đi
một nước, cả bản đầu hỏng ; ta
cố để cho nó đất ở tự mãn, thì
mới không thể nào thoát ra ngoài
bên trời lưới đất của ta được. Hề
bây giờ không phải trị nghĩ gì, cả
vào nghỉ đây mà nói chuyện.

Khi ấy ta vào ngồi yên. Nàng HAI-
ĐỨC bị trái qua một trận lộn
chỉ, trong lòng có hơi ầy ầy, nấp
kíp nghe mấy câu bọn ta nói, cái
hơi hồi hộp trong lòng có vẻ gần
lòng, bèn nói :

Tôi hôm nay chính mình đi làm
tướng, mới biết cái nghề Trinh thám
không phải là việc dễ. Nó nay đã
chạy trốn rồi, không biết hai người
có phương pháp gì, lấy lại cái cổ
quan đó không ? Còn về phần tôi
thì tôi không dám trông thấy mặt
nó nữa.

(Còn nữa)

